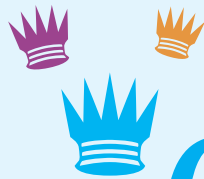

Juryrapport

*Griffels en
Penselen
2022*

Een nieuwe koers

Ieder jaar worden ter gelegenheid van de Kinderboekenweek de mooiste kinderboeken bekroond met Zilveren en Gouden Griffels en Penselen. En bij Goud en Zilver hoort natuurlijk Brons. Daarom gooien wij dit jaar het roer om: de Griffel- en Penseeljury reiken vanaf dit jaar geen Vlag en Wimpels uit, maar Bronzen Griffels en Penselen.

Met de bekroningen wordt niet alleen de belangrijke functie van het werk van Nederlandse en buitenlandse auteurs en illustratoren in kinderboeken onderstreept, ze vestigen ook de aandacht op alle prachtige kinderboeken die in Nederland worden gemaakt en uitgegeven. Voor de zomer worden traditiegetrouw de Zilveren Griffels en Penselen uitgereikt in verschillende categorieën. Vanaf dit jaar dus ook Bronzen Griffels en Penselen.

Eveline Aendekerk

Inhoud

<i>Juryrapport Griffels 2022</i>	3
Voorwoord	5
Gouden Griffel	6
Zilveren Griffels	7
Bronzen Griffels	17
<i>Juryrapport Penselen 2022</i>	33
Voorwoord	35
Gouden Penseel	36
Zilveren Penselen	37
Bronzen Penselen	44

Juryrapport Griffels 2022

De Griffeljury 2022, bestaande uit:

Ernestine Comvalius (voorzitter), Kim Blackburn, Emma Eigenraam, Thomas Hardie, Rubén Rodríguez da Silva, Susan Venings, Joan Windzak,

heeft de volgende boeken voorgedragen ter bekroning met een Gouden Griffel, Zilveren Griffel of Bronzen Griffel. De Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek heeft deze voordracht overgenomen.

Gouden Griffel

Categorie Negen tot twaalf jaar

Films die nergens draaien

Yorick Goldewijk

Uitgeverij Ploegsma

Zilveren Griffels

Categorie Tot zes jaar

Een zee van liefde

Pieter Gaudesaboos

Uitgeverij Lannoo

Het geluk van Schildpad

Tiny Fisscher

Uitgeverij Samsara

Categorie Zes tot negen jaar

Toen Rups een vlinder werd

Bette Westera en Naomi Tieman

Uitgeverij Volt

Ik praat als een rivier

Jordan Scott

Em. Querido's Uitgeverij

Categorie Negen tot twaalf jaar

Lennox en de gouden sikkels

Zindzi Zevenbergen

Uitgeverij De Harmonie

Categorie Twaalf tot vijftien jaar

De tunnel

Anna Woltz

Em. Querido's Uitgeverij

Let goed op

Jason Reynolds

Uitgeverij Condor

Categorie Informatief

Viruswereld

Marc Ter Horst

Uitgeverij Gottmer

Rekenen voor je leven

Edward van de Vendel en Ionica Smeets

Uitgeverij Nieuwezijds

Categorie Poëzie

Alle wensen van de wereld

Rian Visser

Uitgeverij Leopold

Bronzen Griffels

Categorie Tot zes jaar

De rots van boven

Jon Klassen

Uitgeverij Gottmer

Waar is Grote Broer?

Linde Faas

Uitgeverij Lemniscaat

Categorie Zes tot negen jaar

Boutje van de rommelberg

Mirjam Oldenhave

Uitgeverij Ploegsma

Op de rug van Bigi Kayman

Henna Goudzand Nahar

Em. Querido's Uitgeverij

De olifant

Peter Carnavas

Fontaine Uitgevers

Categorie Negen tot twaalf jaar

Amari en de Nachtwachters

B.B. Alston

Uitgeverij HarperCollins Holland

Vanaf hier kun je de hele wereld zien

Enne Koens

Uitgeverij Luitingh-Sijthoff

De vloek van de kraaiantoren

Michelle Harrison

Uitgeverij Gottmer

Categorie Twaalf tot vijftien jaar

De meisjes

Annet Schaap

Em. Querido's Uitgeverij

Dag,

Twiggy Bossuyt

Uitgeverij Houtekiet

Iets heel bijzonders

Susin Nielsen

Uitgeverij Lemniscaat

Categorie Informatief

Het huttenboek voor jonge klussers

Susanne Roos

Uitgeverij Volt

Toen het oorlog was, 1914-1918

Annemiek de Groot e.a.

Uitgeverij Gottmer

Categorie Poëzie

Tintelvinders en pantoffelhelden

Diverse auteurs

Em. Querido's Uitgeverij

Voorwoord

Nederland kan zich verheugen in een veelzijdig aanbod binnen de jeugdliteratuur. De jury had de afgelopen maanden het voorrecht om zich onder te dompelen in vele mooie titels en mocht daaruit een selectie maken om te bekronen.

Het was geen eenvoudige klus. De jury heeft ruim 260 boeken gelezen in zeven maanden tijd. De boeken zijn uitgeplozen, besproken en opnieuw gelezen. Meerdere malen werden boeken verschoven naar categorieën waarin deze beter tot hun recht kwamen. De geringste twijfel was genoeg om de bespreking van een boek voort te zetten. Met recht kunnen we vaststellen dat elk boek een koninklijke behandeling heeft gekregen. Naast de Gouden Griffel die later in het jaar bekend wordt gemaakt, hebben wij in totaal 25 Zilveren en Bronzen Griffels mogen toekennen aan de best geschreven kinderboeken van het afgelopen jaar. Hieronder vallen enkele zeer geslaagde vertalingen van buitenlandse boeken.

Er bestaan geen objectieve criteria om te beoordelen welke boeken griffelwaardig zijn. Het is dan ook een verrijking gebleken om met zeven juryleden, ieder met hun eigen expertise en invalshoek, de boeken te bespreken. De uitgangspunten waren altijd de belevingswereld en het perspectief van het kind. Dit leidde vaak tot de gebezigde uitspraak tijdens de jurybijeenkomsten: 'Dit boek gunnen wij elk kind.' De jury heeft verder gelet op originaliteit, literaire kwaliteit en zeggingskracht.

De jury vindt het jammer dat er relatief weinig boeken van schrijvers zijn ingezonden met een bi-culturele achtergrond, al neemt gelukkig wel het aantal boeken toe waarin op een vanzelfsprekende manier de hedendaagse culturele diversiteit in beeld wordt gebracht. Wij juichen het toe wanneer meerdere groepen uit de samenleving zich kunnen herkennen in het schrijversaanbod.

Het viel de jury op dat in veel boeken maatschappelijke thema's zoals oorlogen, rouwverwerking, genderidentiteit en armoede, op een invoelbare literaire wijze werden beschreven. Hierin vonden we een prettige balans tussen de zwaarte van de onderwerpen en de lichtheid waarmee ze beschreven werden. Humor speelde daarbij vaak een belangrijke rol.

De jury is te spreken over de kwaliteit van de ingezonden informatieve boeken, vooral daar waar schrijvers in staat zijn op het oog saaie informatie op een aantrekkelijke manier te presenteren en daarbij rekening te houden met de belevingswereld van hun jonge lezers.

In de categorie poëzie hebben wij overtuigende en welverdiende griffels kunnen toekennen. De jury betreurt het beperkte aanbod dat wij in deze categorie hebben ontvangen. Poëzie zou meer aandacht mogen krijgen in de jeugdliteratuur. Ook het aantal ingezonden boeken voor de categorie Twaalf tot vijftien was niet erg groot, maar wel van hoge kwaliteit. De jury hoopt volgend jaar in beide categorieën een groter aanbod te zien.

Al met al was het een rijk jaar voor het kinderboek. Vol vertrouwen zien we de toekomst tegemoet, waarin ruimte is voor groei. Wij wensen u veel leesplezier met dit juryrapport en, nog belangrijker, met de bekroonde jeugdliteratuur.

De Griffeljury 2022

Ernestine Comvalius (voorzitter), Kim Blackburn, Emma Eigenraam, Thomas Hardie, Rubén Rodriguez da Silva, Susan Venings, Joan Windzak

Zilveren Griffel
Categorie Negen tot twaalf jaar

Films die nergens draaien

Auteur: Yorick Goldewijk
Uitgever: Uitgeverij Ploegsma

Films die nergens draaien intrigeert al voordat het boek is opengeslagen. Niet alleen door de titel, die ronduit vervreemdend is en nieuwsgierig maakt, maar vooral ook door de bijzonder mooie omslag die uit een stop-motionfilm geplukt lijkt te zijn.

Alles aan de buitenkant doet je vermoeden dat dit iets heel anders zal worden. En als je het verhaal gelezen hebt, is dat ook precies de conclusie. Dit is iets heel anders.

Het verhaal is buitengewoon pakkend. Elke bladzijde grijpt je vast en laat je niet los voordat je aan de volgende begonnen bent. De spanning zit niet zozeer in de gebeurtenissen, maar vooral in de wijze waarop dingen gebeuren waar je als lezer niet goed grip op krijgt. Als een filmrol die er net naast zit, waardoor het beeld niet helemaal scherp is.

De hoofdpersoon is de twaalfjarige Cato, wier moeder bij de geboorte is overleden. Haar vader

rouwt nog altijd en het lukt Cato niet om hem te bereiken. Dat is meteen ook een thema van het hele verhaal. Want ook de overige personages zijn op een bepaalde manier ongrijpbaar. Als lezer blijf je dan ook voortdurend met allerlei vraagtekens zitten, waardoor je nieuwsgierig wordt naar de afloop.

Yorick Goldewijk schrijft beeldend en roept bij de lezer verwondering, plezier en ontroering op. Het verhaal houdt de lezer in de ban tot alle puzzelstukjes op hun plaats zijn gevallen en de lezer met natte ogen het boek dichtslaat. *Films die nergens draaien* is een magisch boek dat laat zien wat jeugdliteratuur vermag.

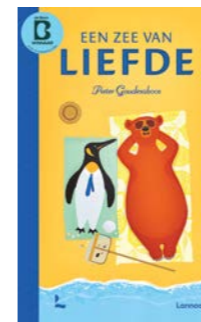
 De jury is unaniem onder de indruk van de originaliteit en de verbeeldingskracht van *Films die nergens draaien*. Het boek is uitzonderlijk door de ingenieuze wijze waarop fantasie, werkelijkheid en dieper liggende thema's in een meeslepend avontuur zijn vervat. Een boek dat ontroert en van begin tot eind intrigeert. *Films die nergens draaien* is het allermooiste boek van het afgelopen jaar en verdient daarmee de hoofdprijs.

Beeld met de Gouden Griffel 2022

Zilveren Griffel
Categorie Tot zes jaar

Een zee van liefde

Auteur: Pieter Gaudesaboos
Uitgever: Uitgeverij Lannoo

Een zee van liefde waarin je aarzelend zwemt en je de liefde meezeult als een geheim, onwetend of de liefde beantwoord zal worden. Het begin van een reis die ontzettend lastig, zoekend, verdrietig en mooi kan zijn.

Pieter Gaudesaboos beschrijft

het in schitterende zinnen die blijven hangen. De jury is onder de indruk van de manier waarop de liefde met alle bijbehorende kriebels en twijfels op zo'n rake en toegankelijke wijze beschreven is.

Een zee van liefde is een heerlijk dik prentenboek waarin op subtiele wijze een onwaarschijnlijke liefde tussen een pinguïn en een beer zich ontvouwt. Toch twijfel je geen moment aan de geloofwaardigheid van de personages of het verhaal. Vanaf de eerste pagina word je meteen

meegezogen. De spanningsopbouw is goed gedoseerd waardoor de lezer tot het eind geboeid blijft. Mooie passages volgen elkaar op en laten je als lezer genieten. Als bijvoorbeeld beer op zoek gaat naar liefdestintelingen en een storm in zijn buik, en na enige momenten van stilte zegt: 'Ik voel helemaal niets. Behalve een beetje honger.', kun je als lezer alleen maar even glimlachen.

Het verhaal wordt verteld in kleurrijke beelden en een tekst van zorgvuldig gekozen woorden. De lezer wordt meegenomen en deint, met de zee als metafoor, mee op kolkende golven en in rustig vaarwater. In een beperkt aantal woorden wordt het ingewikkelde begrip 'liefde' tastbaar gemaakt. Gaudesaboos laat verschillende benaderingen van liefde zien en toont aan dat er niet één maatstaf is. Dit boek is een verrijking voor de kinderliteratuur en biedt ruimte voor diepgaande gesprekken tussen kinderen en volwassenen.

Beeld met een Zilveren Griffel 2022

Zilveren Griffel

Categorie Tot zes jaar

Het geluk van Schildpad

Auteur: Tiny Fisscher

Uitgever: Uitgeverij Samsara

Het geluk van Schildpad van Tiny Fisscher is een verborgen schatkist tussen de jeugdliteratuur. Het boek behandelt op lichtvoetige wijze filosofische vraagstukken en neemt jonge lezers daarin serieus.

Thema's als vriendschap, complimenten, haast, geluk en schoonheid zijn uitgewerkt in poëtische en begrijpelijke taal, passend bij de leeftijd. Schildpad bevraagt deze begrippen met dezelfde verwondering die kinderen eigen is. In hartverwarmende dialogen tussen verschillende dieren laat de schrijfster kinderen proeven aan woorden, zoeken naar hun betekenis, gebruikmakend van alledaagse, herkenbare

gebeurtenissen. Tiny Fisscher daagt kinderen uit met vragen die aanzetten tot nadenken over eigen gevoelens en die van een ander. Het zijn vragen die goed aansluiten bij de belevingswereld van jonge kinderen.

In zeven op zichzelf staande verhalen staat steeds één emotie of begrip centraal. Wat de verhalen met elkaar verbindt, is de persoon van Schildpad, die met zijn nieuwsgierige kijk op de wereld niets als vanzelfsprekend aanneemt, maar gaandeweg tot het inzicht komt dat alles is zoals het moet zijn.

Het geluk van Schildpad is een parel waar kinderen en volwassenen keer op keer plezier aan kunnen beleven en die zelfs bij de zoveelste herlezing niet zal gaan vervelen. Dit is zeker geen eendagsvlieg, maar een boek om van te blijven houden.

Be@d
met een
Zilveren
Griffel
2022

Zilveren Griffel

Categorie Zes tot negen jaar

Toen Rups een vlinder werd

Auteurs: Bette Westera en Naomi Tieman

Uitgever: Uitgeverij Volt

In dit bijzonder fijn geschreven boek bestaat de rode draad uit de zoektocht van Vlinder naar Eendagsvlieg. De lezer reist mee aan de hand van een veelvoud aan korte rijmpjes, verhalen en gedichten.

De tocht door de tuin bestaat uit tal van ontmoetingen, die zowel de vlinder als de lezer een verrassende kijk geven op de vele bijzondere bewoners van de tuin.

De dieren hebben stuk voor stuk menselijke trekjes, die bijdragen aan de speelse, humoristische sfeer die het boek kenmerkt. Zo lezen we bijvoorbeeld over een kakkerlak en een pissebed die van naam willen veranderen om zo van hun niet-kloppende imago af te komen.

Sommige passages zijn van een poëtische schoonheid, die nog eens versterkt wordt door prachtige, fantasierijke illustraties. Ze tonen de magie die schuilt binnen het insectenrijk, zoals het moment waarop we getuige zijn van de uitgedoofde glimworm wanneer die weer herboren wordt als een vlammeende vuurvlieg.

Elke ontmoeting kent een eigen sfeer en tempo. Sommige verhalen werken verstillend terwijl andere juist het best hardop gelezen kunnen worden. Het levendige up-tempoverhaal van de mieren zal menig voorlezende ouder doen denken aan het lied *Opzij* van Herman van Veen. Door de variëteit is dit dan ook zeker geen boek om eventjes tussendoor te lezen. Het verdient de ruimte om in te kunnen werken op de lezer.

Toen Rups een vlinder werd is een uitzonderlijk creatief boek dat direct aanspreekt en zeker zal blijven boeien.

Be@d
met een
Zilveren
Griffel
2022

Zilveren Griffel

Categorie Zes tot negen jaar

Ik praat als een rivier

Auteur: Jordan Scott

Vertaler: Edward van de Vendel

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Overdonderend, krachtig en uniek: dit zijn enkele kwalificaties die tijdens de juryberaadslagingen over het boek *Ik praat als een rivier* naar voren kwamen. De jury is onder de indruk van de rijke taal, de beeldspraak

in samenhang met de krachtige illustraties. De schrijver vertelt een authentiek verhaal met grote zeggingskracht.

Op de eerste pagina beleeft de lezer enige verwarring omdat de zinnen gebroken zijn en de leesrichting niet meteen duidelijk is. Flarden van teksten waar de nadruk ligt op bepaalde letters komen vervreemdend over. Pas later in het boek ontdekken we de betekenis van deze verzameling gedachten. Ze draaien om de verschillende letters waar de hoofdpersoon dagelijks over struikelt: 'De m van maan bestrooit mijn lippen met magie waardoor ik alleen nog maar mompel.'

In gedachten vormen zij poëtische zinnen, zangerige alliteraties. Dennenboom! Kraai! Maan! Maar zodra zij naar buiten willen stromen, blijken het rotsen te zijn, die ervoor zorgen dat de rivier van woorden moeizaam stroomt.

De schilderachtige illustraties van Sidney Smith zijn niet alleen prachtig, maar geven het verhaal een belangrijke dimensie. Ze drukken uit hoe de jongen de wereld beleeft. De innerlijke worstelingen en zijn zorgen om de reacties van anderen maken dat hij de wereld op een wazige manier aanschouwt. Slechts op kleine momenten durft hij zijn zorgen los te laten, zoals het moment dat hij alleen in zijn slaapkamer is of wanneer hij alleen zichzelf ziet in de kleine autospiegel.

Maar de rivier is ook flexibel en zoekt altijd een weg om door te blijven stromen. Het boek biedt dan ook een belangrijke les om niet op te geven, maar jezelf te accepteren zoals je bent. *Ik praat als een rivier* laat zien dat ook prentenboeken zich goed lenen als medium om gevoelige onderwerpen bespreekbaar te maken.

Beeld met een Zilveren Griffel 2022

Zilveren Griffel

Categorie Negen tot twaalf jaar

Lennox en de gouden sikkel

Auteur: Zindzi Zevenbergen

Uitgever: Uitgeverij De Harmonie

Dit heerlijke debuut van Zindzi Zevenbergen kan met recht één van de favoriete boeken van deze jury genoemd worden. Het boek valt niet alleen op door het bijzondere thema, maar zeker ook door de vormgeving. Op knappe en creatieve wijze wordt een informatief verhaal op magisch-realistische wijze uitgelegd. Hoewel het een avontuurlijk boek is, zou het ook in de categorie non-fictie kunnen staan.

Op toegankelijke wijze leert de lezer alles over sikkelcelziekte, een aandoening in de bloedcellen die alleen voorkomt bij mensen die voorouders hebben uit het Caribisch gebied of het continent Afrika. Het is een spannend en vlot geschreven, informatief boek. Het verhaal draait om familiebanden en vriendschappen en het is een race tegen de klok. Op de hielen gezeten door een rastafari-man met een glazen oog, gaat Lennox met een vriendin op zoek naar het Onzichtbare Ziekenhuis waar zijn vader zou zijn.

Een spannende tocht door de stad, die niet geheel vlekkeloos verloopt, houdt je op de punt van je stoel.

Wanneer het boek letterlijk een kanteling maakt, lijkt het verhaal om te slaan in een fantasy-verhaal. Maar de oplettende lezer zal merken dat dit slechts een hulpmiddel is om te laten zien dat kennis kan leiden tot een verbreding van je wereld. De muren van bewustwording zijn altijd in beweging en laten je uiteindelijk dingen zien die je niet eerder zag.

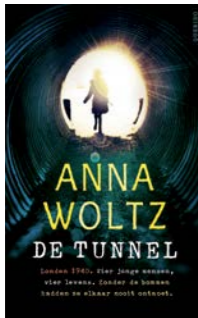
Dit boek toont dat er ook in kinderboeken altijd ruimte is voor creativiteit. Het vraagt om durf en een originele aanpak. *Lennox en de gouden sikkel* is een bijzondere aanwinst binnen het huidige kinderboekenaanbod. Het Nederlandse kinderboekenlandschap heeft er met Zindzi Zevenbergen een verfrissende, eigentijdse en authentieke nieuwe stem bij. De jury verwacht en hoopt in de toekomst nog veel meer te zien en te lezen van deze debutante met een geheel eigen stem en stijl.

Beeld met een Zilveren Griffel 2022

Zilveren Griffel
Categorie Twaalf tot vijftien jaar

De tunnel

Auteur: Anna Woltz
Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

De tunnel is een prachtig geschreven historisch jeugdboek dat leest als een filmische roman. Het boek speelt zich af tijdens de Tweede Wereldoorlog tegen de achtergrond van de Blitzkrieg, waarbij er te weinig schuilkelders zijn om veiligheid voor eenieder te bieden.

Woltz neemt je mee in de ondergrondse van Londen waar de inwoners nachtenlang verblijven om te schuilen voor de immer vallende bommen. Ze schetst een mooi tijdsbeeld zonder dat het een geschiedenisles wordt.

Woltz beschrijft de machteloosheid van de jonge hoofdpersonen die op zoek zijn naar hun identiteit en seksualiteit terwijl hun omgeving letterlijk in brand staat. De personages zijn stuk voor stuk

levensecht, interessant en geloofwaardig. Ze komen tot leven in goed geschreven levendige en sprankelende dialogen. Woltz schrijft in prachtige beeldende taal die soms in schril contrast staat met het verwoestende effect van de bombardementen en de 'wereld van zoemend metaal en elektrisch licht'. De kooi als metafoer komt op verschillende sleutelmomenten terug, een kooi waar de personages ieder op hun eigen manier uit willen breken. Op subtiele wijze toont de schrijver hoe vooroordelen over homoseksualiteit en over klassenverschillen de personages beperken in hun wensen en gevoelsleven. Het boek staat vol mooie zinnen waar je een gouden randje omheen zou willen doen. Anna Woltz schreef een gelaagd, evenwichtig verhaal dat raakt. Tegen de achtergrond van de huidige oorlog die in Europa woedt, is *De tunnel* actueler dan ooit.

Beeld met een Zilveren Griffel 2022

Zilveren Griffel
Categorie Twaalf tot vijftien jaar

Let goed op

Auteur: Jason Reynolds
Vertaler: Maria Postema
Uitgever: Uitgeverij Condor

Tien verhalen, stuk voor stuk parels, die de auteur prachtig met elkaar verweeft. Ze gaan over tien jongeren die van school op weg naar huis gaan. Dit speelt zich af in Amerika, in een wijk met voornamelijk Afro-Amerikaanse bewoners. Als op een (schoolbus)reis stoppen we als het ware bij tien 'haltes' in de buurt van de middelbare school die deze tieners met elkaar delen. Iedere halte staat symbool voor het persoonlijke verhaal en de identiteit van de tiener van dat hoofdstuk.

Het zijn losstaande verhalen en toch zijn de levens onlosmakelijk met elkaar verbonden; verschillende personages duiken in elkaars verhalen op. Ook de illustraties laten op een unieke manier zien dat alles wat zich op die middag afspeelt met elkaar verbonden is. De verhalen schetsen de omgeving waarin de

jongeren wonen en hun leefomstandigheden. In een meeslepende, beeldende stijl krijgt de lezer een ontroerend kijkje in het dagelijkse leven en in de binnenwereld van de tieners. Zo ontdek je dat achter de ogenschijnlijk intimiderende 'kale stelende bende' een ontroerend verhaal over ouders en gezinsarmoede schuilt. Dat het pijnlijke kwetsbaarheid is die deze kleine groep tieners uit dit hoofdstuk als een bloedband met elkaar verbindt. Het boek gaat over verborgen verdriet, onzekerheid en angst, maar ook over moed, hoop en vriendschap. Het is een rijk en gelaagd boek met emotionele diepgang, vol zinnen die tot nadenken stemmen. Ook het terugkerende thema van een schoolbus die uit de lucht komt vallen daagt de lezer uit. De lichte toon en de humor maken de soms zware thema's behapbaar. *Let goed op* is een ode aan vriendschap en veerkracht van jongeren uit de vele 'zwarte' gestigmatiseerde buurten die Amerika kent en daagt de lezer uit verder te kijken dan de buitenkant.

Beeld met een Zilveren Griffel 2022

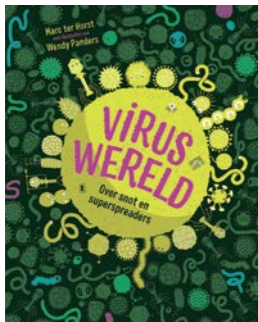
Zilveren Griffel

Categorie Informatief

Viruswereld

Auteur: Marc Ter Horst

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

Juist nu het coronavirus beteugeld lijkt, de beperkende maatregelen zijn opgeheven en velen coronamoe zijn, bekroont de griffeljury het boek *Viruswereld*. Het is een boek dat de tand des tijds doorstaat, of om het in

de woorden van de schrijver te zeggen: 'We leven met z'n allen in een viruswereld. Dat is altijd zo geweest.'

Viruswereld is een kwalitatief hoogstaand informatief boek waarin actuele kennis over virussen, het immuunsysteem en de bestrijding van virussen op een aantrekkelijke manier wordt beschreven voor jong en oud. In behapbare korte teksten weet de schrijver de wetenschappelijke kennis begrijpelijk te maken, waarbij ook de illustraties van Wendy Panders een belangrijke rol spelen.

De schrijver kiest originele ingangen om iets uit te leggen. Zo wekt hij het coronavirus tot leven door het te kwalificeren als 'rotzakjes' of 'ontzettend luie donders' en ze op te voeren als personages die hij een interview afneemt. Abstracte informatie zet de schrijver om in verhelderende beelden, bijvoorbeeld door het immuunsysteem te vergelijken met een filmpje dat viraal gaat.

Persoonlijke verhalen van patiënten laten de impact van een virusbesmetting zien. Fabels en nepnieuws deconstrueert de schrijver en hij stimuleert een kritische houding en gedegen brononderzoek. De schrijver besteedt niet alleen aandacht aan het covidvirus, ook andere virussen en hun impact op de samenleving of de wetenschap worden besproken. Juist omdat wij in een viruswereld leven, is kennis hierover van onschatbare waarde.

Be d
met een
Zilveren
Griffel
2022

Zilveren Griffel

Categorie Informatief

Rekenen voor je leven

Auteurs: Edward van de Vendel en Ionica Smeets

Uitgever: Uitgeverij Nieuwezijds

Alle juryleden zouden het boek *Rekenen voor je leven* in hun jeugd op de basisschool hebben willen lezen. De in het boek beschreven aanpak zou het plezier in rekenen enorm hebben vergroot. De titel van het boek

geeft de urgentie van het rekenen aan: je hebt het nodig in het dagelijks functioneren. De leerlingen van groep zeven van basisschool De rover Hoepsika mogen rekenvragen verzinnen die met hun leven te maken hebben. Dat levert vragen op over het klimaat, de puberteit, echtscheiding en verliefdheid; maatschappelijke kwesties die allemaal tot een rekenvraag leiden.

Met levendige dialogen en beeldende vergelijkingen neemt Edward van de Vendel de lezer mee in de belevingswereld van de kinderen. Hun rekenvragen vloeien voort uit hun belevenissen en zo ontstaat er een mooi spel tussen taal en rekenen. Ionica Smeets verstaat de kunst om de vragen op begrijpelijke wijze om te zetten in rekensommen en de illustraties van Floor de Goede zijn niet alleen grappig, maar helpen ook om de rekenkundige bewerking te kunnen volgen. De jury waardeert het dat de leerlingen uit verschillende culturen afkomstig zijn en dat dit benadrukt wordt in zowel de tekst als het beeld. Ook is de jury blij met de specifieke aandacht voor vrouwelijke rekenwonders. Op alle fronten is *Rekenen voor je leven* een positief en leerzaam boek.

Be d
met een
Zilveren
Griffel
2022

Zilveren Griffel

Categorie Poëzie

Alle wensen van de wereld

Auteur: Rian Visser

Uitgever: Uitgeverij Leopold

De Zilveren Griffel voor Poëzie gaat naar *Alle wensen van de wereld* van Rian Visser. Het is een ideaal en heerlijk boek om kinderen te laten ontdekken hoe leuk poëzie is. De schrijfster gebruikt een scala aan schrijfstijlen en structuren. Er zijn verhalende

gedichten, subtiele rijmvormen of gedichten met repeterende klanken. De schrijfster gebruikt vertederende metaforen, verrassende associaties, speelse dialogen en zelfs een schietgebed.

Rian Visser schrijft woorden van verwondering, woorden die je doen groeien, woorden die troosten en woorden om blijdschap te vieren. De gedichten zijn ontmoetingen met anderen en jezelf. Ieder gedicht krijgt nog meer reliëf door de sfeervolle illustraties van Janneke Ipenburg. Rian Visser verstaat de kunst gelaagde poëzie te schrijven, toegankelijk voor jong en oud. Zij maakt met haar gedichten de wereld klein om haar vervolgens onmetelijk groot te maken.

Beeld met een Zilveren Griffel 2022

Bronzen Griffel

Categorie Tot zes jaar

De rots van boven

Auteur: Jon Klassen

Vertaler: Edward van de Vendel

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

Dit originele prentenboek is een bijzonder spel tussen tekst en beeld. In het eerste verhaal volgen we een discussie tussen schildpad, gordeldier en slang, terwijl ondertussen buiten hun medeweten een rots uit de lucht komt

vallen als een zwaard van Damocles. Het is een voorbeeld hoe in dit boek de samenspraak tussen tekst en beeld de spanning opbouwt. Ook in de daaropvolgende hoofdstukken weet de schrijver met sobere illustraties en korte dialogen een bijna absurdistisch effect te creëren. De droge subtiele humor en soms ook het zwijgen van de personages geven de verhalen veel zeggingskracht.

Niet alleen de dieren in het verhaal, ook de lezer wordt verrast door onverwachte wendingen. De drie vrienden leven in een kleine wereld en worden daar geconfronteerd met gebeurtenissen waarop zij geen invloed hebben. Dit uitgangspunt geeft de verhalen een gelaagdheid die de jonge lezers wellicht zal ontgaan, maar de voorlezer veel plezier kan geven. De humor van de korte teksten gaat echter niet over de hoofden van de jonge lezers heen. Zij zullen zich zeker kunnen verbinden met de thema's die de schrijver aansnijdt: vriendschap, samenzijn, elkaar iets gunnen of hulp vragen.

De vertaling van Edward van de Vendel doet recht aan de originele tekst. Hij slaagt erin de subtiele balans tussen humor en ernst ook in de vertaling door te laten klinken.

Beeld met een Bronzen Griffel 2022

Bronzen Griffel

Categorie Tot zes jaar

Waar is Grote Broer?

Auteur: Linde Faas

Uitgever: Uitgeverij Lemniscaat

Als illustrator van bekende jeugdboeken, waaronder de Gouden Griffel-winnaar van vorig jaar, heeft Linde Faas al aardig wat naam gemaakt. Met *Waar is Grote Broer?* laat ze zien dat ze naast de kwast ook behendig is met de pen.

Het verhaal gaat over het overwinnen van je angsten om zo nieuwe dingen te ontdekken. In woorden en kleuren bouwt Linde Faas een wereld waarin Kleine Broer op ontdekkingsstocht moet gaan op zoek naar Grote Broer die niet is thuisgekomen. Maar de oplettende lezer zal op iedere bladzijde zien dat Grote Broer altijd in de buurt is om een oogje in het zeil te houden. Kleine Broer ontmoet op zijn zoektocht verschillende dieren. Faas laat subtiel zien hoe Kleine Broer bij ieder ontmoeting een stukje dapperder wordt. De dieren die hij aanspreekt worden steeds iets groter en de gesprekken die hij voert steeds iets langer. Het taalgebruik volgt het

avontuur door in de dialogen ieder gesprek een eigen kleur te geven. Waar Kleine Broer nu precies bang voor is wordt in het midden gelaten, dit mag de lezer zelf invullen.

Linde Faas vertelt het verhaal in mooie beelden en prachtige woorden die elkaar versterken. Bijvoorbeeld als de lichtgroene wereld van de kikkerbroers donkerblauw kleurt: 'Als het gonzen van de dag stopt en het fluisteren van de nacht begint...'.
Faas weet een goede balans te houden tussen het opbouwen van spanning en de opluchting dat de angstige aannames van Kleine Broer in de praktijk wel meevallen. De wereld blijkt veel leuker dan vooraf gedacht. Dit komt ook weer tot uitdrukking in het kleurgebruik, dat gaandeweg vrolijker wordt. Wanneer de blauwtinten van het begin terugkeren bij het vallen van de nacht, zijn ze niet langer beangstigend. Een meesterlijk en goed doordacht prentenboek.

Be@d
met een
Bronzen
Griffel
2022

Bronzen Griffel

Categorie Zes tot negen jaar

Boutje van de rommelberg

Auteur: Mirjam Oldenhave

Uitgever: Uitgeverij Ploegsma

Boutje van de rommelberg is een avontuurlijk boek rondom een aantal markante personages. Een vlot verhaal dat vol zit met haast absurdistische momenten. Pakkend geschreven en met vlotte dialogen. Het draait hier niet zozeer om

de geloofwaardigheid van gebeurtenissen of de personages, maar eerder om een fantasierijke wereld waarin van alles mogelijk is.

Zo kan het dus voorkomen dat allerlei bijzondere figuren ineens uit het niets opduiken: rijke dametjes op jacht naar unieke prullaria, een waakzame steenbok die op wacht staat op de hoge rommelberg of een excentrieke man die rondrijdt met een bezemkar. De onwaarschijnlijke gebeurtenissen en de absurde ontmoetingen, waar onvoorspelbare problemen en oplossingen uit voortkomen, vormen de charme van dit boek.

Het boek heeft een hoog komisch gehalte, dat duidelijk gericht is op jonge lezers. Dit is dan ook niet een boek ter lering, maar vooral ter vermaak. Het biedt alle ruimte voor het doorprikken van clichés. Rijke meisjes kunnen ook zwart en inventief zijn en vader mag gerust een tegendraadse man zijn die het niet zo nauw neemt met regels. Ook in de illustraties zit veel humor: in de kantlijnen vinden we de ontwerptekeningen van Boutje, die de meest uitzonderlijke voorwerpen bedenkt.

De jury is ook erg gecharmeerd van de wijze waarop de schrijfster emoties in haar verhaal verwerkt zonder deze expliciet te benoemen. Zo beschrijft ze de eenzaamheid van Boutje nadat zijn vader gearresteerd is op de volgende wijze:

'Hij kwam toch wel terug voor het donker werd? Vast wel. En tot die tijd durfde Boutje heus wel alleen te zijn, hij was toch geen kleuter! Het was alleen een beetje stil, dat was alles. Een beetje stil. Een beetje heel erg stil.'

Boutje van de rommelberg is een heerlijk boek om in weg te dromen.

Be@d
met een
Bronzen
Griffel
2022

Bronzen Griffel

Categorie Zes tot negen jaar

Op de rug van Bigi Kayman

Auteur: Henna Goudzand Nahar

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Jeugdboeken over de Nederlandse trans-Atlantische slavernij zijn schaars. Maar boeken die geschreven zijn vanuit het perspectief van kinderen die in slavernij hebben geleefd, zijn ronduit zeldzaam. Een boek als *Op de rug van Bigi*

Kayman is dan ook een zeer welkome aanvulling binnen het ruime aanbod van jeugdromans. Henna Goudzand Nahar heeft een boek geschreven dat zowel informatief, fantasierijk als boeiend is. Haar schrijfstijl is eenvoudig en zeer treffend.

Jonge lezers zullen zich makkelijk kunnen inleven in de hoofdpersonen Afi en Kofi. Ondanks de moeilijke omstandigheden waarin de kinderen in slavernij leven, zorgt de schrijfster er ook voor dat we oog houden voor hun kind-zijn, door bijvoorbeeld tussendoor een zin te plaatsen als 'ze gingen veel liever spelen'. Daardoor besef je als lezer dat hun leven niet is zoals het zou moeten

zijn voor elk kind. Ook als ze vluchten om een veilige plek te zoeken voor hen en hun ouders, is hun denkwereld passend bij hun leeftijd.

De schrijfster baseert zich op de verhalen uit de Surinaamse marroncultuur. De kern wordt gevormd door het voor Surinamers overbekende lied Bigi Kayman, dat mede tot uitdrukking komt in de titel. In combinatie met de verhalen over de Brooskampers, een groep mensen die wist te ontsnappen aan de slavernij en daarmee één van de grote legenden uit de Surinaamse geschiedenis werd, is een nieuw verhaal ontstaan voor de Nederlandse kinderen van deze tijd.

De jury spreekt haar waardering uit voor de wijze waarop Surinaamse cultuur en Nederlandse geschiedenis verbonden worden. Henna Goudzand Nahar geeft hiermee de ruimte om kennis te maken met de traditionele vertellingen geworteld in de Surinaamse geschiedenis. Ook de prachtige illustraties van Hedy Tjin tonen het bijzondere karakter en het belang van dit boek.

Be@d
met een
Bronzen
Griffel
2022

Bronzen Griffel

Categorie Zes tot negen jaar

De olifant

Auteur: Peter Carnavas

Vertaler: Sabine Mutsaers

Uitgever: Fontaine Uitgevers

Binnen de kinderliteratuur is er al veel geschreven over de dood en rouwverwerking. Niet zo verwonderlijk, want het is een onderwerp dat dicht bij eenieder staat. Juist voor kinderen is een ruim en gevarieerd aanbod over dit thema van groot belang, omdat het zoveel vragen en

emoties oproept. Naar de mening van deze jury levert *De olifant* een waardevolle aanvulling op het reeds bestaande aanbod.

De olifant is een prachtig, klein verhaal dat ondanks het zware thema een opmerkelijke lichtheid heeft. Korte hoofdstukken, die helder geschreven zijn, beschrijven de wereld van Olivia vanuit haar perspectief. Hoewel de olifant staat voor het alles overschaduwende leed van haar vader, is het dier uiteindelijk toch een beeld dat voortkomt uit de fantasie van Olivia.

Door gebruik te maken van die metafoor weet het jonge meisje uitdrukking te geven aan het verdriet dat zij en haar naasten moeten verwerken. De olifant is Olivia's manier om dit te bespreken met anderen. Ook voor de lezer is het beeld van de olifant een toegankelijke manier om meegenomen te worden in het verdriet van deze mensen.

Tegelijk zitten er ook veel mooie momenten van geluk in dit boek, waarin Olivia gewoon kind kan zijn. Daarmee laat de schrijver zien dat het leven niet alleen kommer en kwel is, maar dat er ook ruimte mag zijn om zorgeloos kind te zijn.

Wanneer het verhaal zijn einde nadert en de lezer verwacht dat alles verteld is, komt de schrijver nog met een verrassende twist. Hierdoor zullen bij het herlezen bepaalde dingen op gaan vallen, die eerder niet gezien zijn. Een fijne bonus die een tweede leesbeurt nog leuker zal maken.

De olifant is een prachtig jeugdboek voor liefhebbers van een mooi en goed verhaal.

Be@d
met een
Bronzen
Griffel
2022

Bronzen Griffel

Categorie Negen tot twaalfjaar

Amari en de Nachtwachters

Auteur: B.B. Alston

Vertaler: Sandra Hessels

Uitgever: Uitgeverij HarperCollins Holland

Amari en de Nachtwachters is een sprankelend fantasieverhaal waaraan kinderen verslinderd kunnen raken. Alston scheidt een nieuwe wereld met tikkende koffers, mysterieuze wezens, tovenaars en een Bureau voor Bovennatuurlijke Zaken. Jonge fantasy-lezers kennen deze wereld en kunnen er zonder schroom in stappen.

Het boek is vlot geschreven, heeft een sterk verhaal met een stoer vrouwelijk personage. De magische wereld is gedetailleerd beschreven en komt helemaal tot leven. Bovendien zijn de magische wereld en de werkelijke wereld niet van elkaar gescheiden en loeren er overal gevaren.

De verschillende plotwendingen houden de aandacht van de lezer vast en doen verlangen naar meer. Opvallend is het feit dat Amari, de held van het boek, een Afro-Amerikaans meisje is. Ze komt uit een achterstandswijk en moet zich extra bewijzen in beide werelden. Dat doet zij op een slimme en dappere manier. Alston beschrijft heel mooi welke gevoelens dit bij Amari losmaakt, zodat je als lezer begrip en sympathie krijgt voor de hoofdpersoon. Het boek maakt geen statement, maar verwerkt realistische gebeurtenissen uit het dagelijkse leven van een slim zwart meisje dat magische avonturen beleeft in een illegale bovennatuurlijke wereld. Het boek met zijn vele plotwendingen houdt de aandacht van de lezer vast en doet verlangen naar meer.

Beeld met een Bronzen Griffel 2022

Bronzen Griffel

Categorie Negen tot twaalfjaar

Vanaf hier kun je de hele wereld zien

Auteur: Enne Koens

Uitgever: Uitgeverij Luitingh-Sijthoff

Vanaf hier kun je de hele wereld zien kan het best beschreven worden alsof je naar een film zit te kijken. Een avontuur vermomd als reisgids door een doorsnee Nederlandse stadswijk. Enne Koens wacht ons op om een rondleiding te geven

door de buurt. Ze opent voordeuren en laat ons kennismaken met bewoners van verschillende culturele achtergronden. Langzaam vormt zich een prachtig, meerstemmig verhaal.

Op fijnzinnige wijze beschrijft Enne Koens de zoektocht van een jong meisje naar de afzender van een op straat gevonden brief. Ze vangt moeiteloos de levendigheid van de buurt met veel oog voor detail. Dit wisselt ze af met ingetogen passages, waar de lezer de ruimte krijgt om het moment op zich in te laten werken. Het levert prachtige beeldspraak op, zoals 'dansen met haar hart zo open als een winkeldeur op koopzondag'.

De gevonden brief is een liefdesbetuiging en vormt aanleiding voor de bewoners om hun verhaal te vertellen. Verhalen over onbeantwoorde liefdes, diepe vriendschappen uit het verleden of gebroken relaties. Veel verschillende verhalen waarin de liefde een steeds andere rol speelt. Zo leren we samen met de hoofdpersoon de burens kennen door verhalen die het hart raken. Daardoorheen loopt het verhaal van de liefde tussen moeder en dochter. Het is duidelijk dat ze van elkaar houden, maar het schuurt en wringt ook.

Wanneer we dan eindelijk aan het einde van de rondleiding gekomen zijn, voelt het alsof we er al jaren wonen. We zwaaien diverse mensen gedag en wensen ze alle goeds toe. *Vanaf hier kun je de hele wereld zien* is een teder, zorgvuldig en liefdevol geschreven boek. Een ode aan de kleurrijke buurt waar nog zoveel te ontdekken valt.

Beeld met een Bronzen Griffel 2022

Bronzen Griffel

Categorie Negen tot twaalf jaar

De vloek van de kraaiantoren

Auteur: Michelle Harrison

Vertaler: Esther Ottens

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

Tussen de vele genres binnen de kinderboekenliteratuur is een belangrijke rol weggelegd voor het fantasy-boek. Niet zo verrassend, want fantasy leent zich uitstekend om de grenzen van de verbeelding op te rekken. Het is een genre waarin altijd weer titels

opvallen door hun originaliteit en volwassen niveau. *De vloek van de kraaiantoren* is naar de mening van de jury daar een voorbeeld van.

Het is een intrigerend verhaal waarvan je het gevoel krijgt dat het er altijd al is geweest, alsof de schrijfster het in een vergeten boek tegenkwam en opnieuw aan ons vertelt. Een verhaal waarin traditie, magie en familiegeschiedenis samenkomen.

Drie zussen leven onder een vloek die het hen onmogelijk maakt het eiland waarop ze wonen te verlaten. De schrijfster brengt hen tot leven in een vlot geschreven verhaal waarin veel gebeurt. Er is sprake van een oude bijna vergeten vloek, magische voorwerpen, een behekste toren en gewetenloze schurken. De gebeurtenissen volgen elkaar snel op en de schrijfster weet niet alleen de spanning goed vast te houden, maar ook door haar beeldende stijl de lezer in een onbekende wereld onder te dompelen. De grimmige mysterieuze sfeer betovert de lezer die als het ware de mist uit het boek ziet opstijgen. De personages komen mede door de goed geschreven dialogen volledig tot leven. De spanning, de sfeer en de levensechte personages houden de aandacht van de lezer moeiteloos vast. *De vloek van de kraaiantoren* is een fascinerend jeugdboek en zal ook zeker oudere kinderen en volwassenen aanspreken.

Be@d
met een
Bronzen
Griffel
2022

Bronzen Griffel

Categorie Twaalf tot vijftien jaar

De meisjes

Auteur: Annet Schaap

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Annet Schaap doet zeven bestaande sprookjes uit hun voegen barsten. Scherp en eigenzinnig geeft de schrijfster haar eigen draai aan elk verhaal. Vrouwen en meisjes spelen de hoofdrol en stuk voor stuk proberen zij hun eigen weg

in het leven te vinden. Bij Schaap arriveert er geen prins op het witte paard, 'omdat je moeilijk kunt verwachten dat er een prins aan komt zeilen op een dag die alles goed kust'.

De verhalen zijn spitsvondig en verwijzen vaak naar de hedendaagse tijd. In het verhaal 'Koekjes' bijvoorbeeld, refereert ze aan de graatmagere fotomodellen. Ook de manier waarop de wolf in Schaaps versie van Roodkapje is verworpen tot 'sierwolf' nodigt de lezer uit om na te denken of er nog plaats is voor het ongeremde in onze moderne samenleving. *De meisjes* is fantastisch geschreven. In haar poëtische stijl weet Schaap humor en ernst prachtig te combineren. Haar zinnen zijn nooit voorspelbaar en altijd raak geformuleerd.

Be@d
met een
Bronzen
Griffel
2022

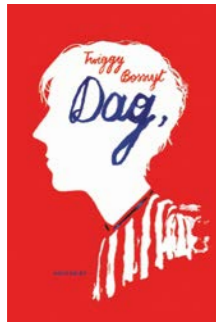
Bronzen Griffel

Categorie Twaalf tot vijftien jaar

Dag,

Auteur: Twiggy Bossuyt

Uitgever: Uitgeverij Houtekiet

In slechts 78 pagina's weet schrijver Bossuyt een persoonlijk drama op een treffende manier vast te leggen. Bossuyt durft het aan moeilijke thema's op te pakken en er literair proza van te maken.

De schrijver brengt de lezer dicht bij het gevoelsleven van

de elfjarige hoofdpersoon die het verdriet om de dood van zijn neef probeert te begrijpen. De

neef is uit het leven gestapt. Vragen, verdriet en ergernissen wisselen elkaar af.

De stijlkeuze om brieven van de hoofdpersoon aan zijn voetbalidool tussen elk hoofdstuk te plaatsen levert teksten op die de lezer inzicht geven in het rouwproces van de jongen. De onderwerpen voetbal en rouw zijn op deze manier mooi met elkaar verweven.

Ondanks het zware thema is het boek licht geschreven. *Dag*, is een klein, sterk verhaal over een groot verdriet.

Be@d
met een
Bronzen
Griffel
2022

Bronzen Griffel

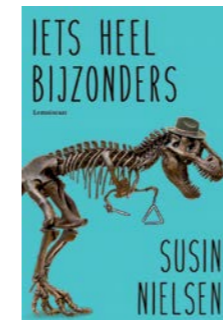
Categorie Twaalf tot vijftien jaar

Iets heel anders

Auteur: Susin Nielsen

Vertaler: Lydia Meeder

Uitgever: Uitgeverij Lemniscaat

Een boek voor tieners om van te smullen. Humorvol en geloofwaardig komt hoofdpersoon Wilbur tot leven. Wilbur, die bij zijn twee moeders woont, worstelt met zijn puberteit en probeert de middelbare school te overleven. Een scala aan

thema's komt aan de orde, waaronder pesterijen, verliefdheid, machtsmisbruik en vriendschap.

De bijzondere vriendschap met de 85-jarige buurman Sal wordt mooi en waarachtig beschreven, evenals de relatie die Wilbur heeft met zijn moeders en zijn kleurrijke vrienden. De kracht van vriendschap vormt de kern van het boek.

Hilarische situaties, spraakverwarring en ongemakkelijke momenten geven het boek sfeer en schetsen een wereld waarin jongeren zich kunnen herkennen. Dit boek over verliefdheid, afwijzing en zelfacceptatie heeft alles wat je zoekt in een boek voor jongeren.

Be@d
met een
Bronzen
Griffel
2022

Bronzen Griffel

Categorie Informatief

Het huttenboek voor jonge klussers

Auteur: Susanne Roos

Uitgever: Uitgeverij Volt

Je krijgt zin om naar buiten te gaan en hutten te bouwen zodra je dit boek openslaat. Meisjes en jongens met verschillende achtergronden zijn al bouwend op de foto vastgelegd. Modder, gebruikt gereedschap, half afgemaakte bouwwerken en zelfs een overzicht van gebruikte pleisters zijn de stille getuigen dat hier met plezier gewerkt wordt. *Het huttenboek* heeft een overzichtelijke opbouw van eenvoudige hutten naar moeilijker

bouwwerken. De schrijfster geeft praktische, duidelijke instructies en tips die makkelijk toepasbaar zijn. Bijvoorbeeld hoe je een hamer gebruikt, of hoe je met een zakmes op een veilige manier punten aan takken kunt snijden. Susanne Roos laat zien hoe je een hut kunt bouwen met simpele materialen als takken en touw en ook hoe je met planken, hamer en zaag aan de slag kunt. Helder beschrijft ze de klustechnieken en het juiste gebruik van het gereedschap. Gesprekken met de jonge huttenbouwers en de anekdotes die zij vertellen zijn leuk om te lezen.

Beeld met een Bronzen Griffel 2022

Bronzen Griffel

Categorie Informatief

Toen het oorlog was, 1914-1918

Auteur: Annemiek de Groot e.a.

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

Het boek Toen het oorlog was, 1914-1918 werpt licht op de Eerste Wereldoorlog, die lijkt te zijn weggezaakt in het collectieve geheugen. Met prikkelende verhalen, duidelijke feitelijke informatie en getuigenissen van mensen die erbij waren wordt 'de Grote Oorlog' in beeld gebracht. De jury is onder de indruk van de overzichtelijke en gestructureerde aanpak die het boek toegankelijk maakt voor een groot publiek.

De tekst is afwisselend en wordt gecombineerd met veel beeldmateriaal. Door de slimme opzet kan de lezer na een korte inleiding zelf zijn weg door het boek bepalen.

Dit boek is een aanvulling op de vele boeken over de Tweede Wereldoorlog en laat zien wat de beide wereldoorlogen met elkaar verbindt. De schrijvers stellen de lezer ook vragen om over na te denken, bijvoorbeeld of wapens beter zijn als je er meer mensen mee kunt doden. Actuele vragen nu er opnieuw een oorlog binnen de Europese grenzen woedt.

Beeld met een Bronzen Griffel 2022

Bronzen Griffel

Categorie Poëzie

Tintelvlinders en pantoffelhelden

Diverse auteurs

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Be d
met een
Bronzen
Griffel
2022

De Bronzen Griffel gaat naar *Tintelvlinders en pantoffelhelden*, een verzameling nieuwe gedichten van hedendaagse schrijvers die reeds naam hebben gemaakt. Poëzie schrijven voor kinderen

zonder je toevlucht te nemen tot simpele versjes is een kunst.

De schrijvers van deze bundel zijn erin geslaagd gedichten te schrijven vol taalspel, mooie beelden en fraai ritme in verschillende rijmvormen. Het zijn gedichten voor vrolijke, verdrietige, boze en enge momenten en ze staan dicht bij de belevingswereld van kinderen. Er zijn troostrijke en bemoedigende gedichten, naast humoristische of absurde. De illustraties van Sanne te Loo vormen een mooie aanvulling op de tekst. Een prachtige uitgave die jong en oud zal bekoren.

Juryrapport Penselen 2022

De Penseeljury 2022, bestaande uit:

Peggy Brandon (voorzitter), Rozemarijn Blanckstein, Kirsten König, Loes Reichenfeld, Ilona van Tuinen

heeft de volgende boeken voorgedragen ter bekroning met een Gouden Penseel, Zilveren Penseel of Bronzen Penseel. De Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek heeft deze voordracht overgenomen.

Gouden Penseel

Categorie Geïllustreerde jeugdboeken

Terra Ultima

Raoul Deleo

Uitgeverij Lannoo

Zilveren Penselen

Categorie Geïllustreerde kinderboeken

Op de rug van Bigi Kayman

Hedy Tjin

Em. Querido's Uitgeverij

Categorie Geïllustreerde jeugdboeken

Lennox en de gouden sikkel

Brian Elstak en Hedy Tjin

Uitgeverij De Harmonie

Over mieren die goud verzamelen

Rébecca Dautremer

Standaard Uitgeverij

Categorie Prentenboeken

De haas zonder neus

Hanneke Siemensma

Uitgeverij Hoogland & Van Klaveren

Categorie Informatieve kinderboeken

Wat is een rivier

Monika Vaicenavičienė

Uitgeverij Infodok

Het lied van de spreekw

Octavie Wolters

Uitgeverij Ploegsma

Noord

Marieke ten Berge

Uitgeverij Lemniscaat

Bronzen Penselen

Categorie Geïllustreerde kinderboeken

Toen Jonas in de walvis zat

Sylvia Weve

Uitgeverij Gottmer

Tintelvlinders en pantoffelhelden

Sanne te Loo

Em. Querido's Uitgeverij

Smaakspoken

José Luis García Lechner

Uitgeverij Volt

Categorie Informatieve boeken

Het botenboek

Jan Van Der Veken

Uitgeverij Lannoo

Rekenen voor je leven

Floor de Goede

Uitgeverij Nieuwezijds

Als een boom

Felicita Sala

Uitgeverij Luitingh-Sijthoff

Categorie Geïllustreerde jeugdboeken

Noem me Nathan

Quentin Zuttion

Em. Querido's Uitgeverij

Jij mag alles zijn

Linde Faas

Uitgeverij Prometheus

Honden voor het leven

Martijn van der Linden

Uitgeverij Mozaïek

Categorie Prentenboeken

Ik ben Pippi niet!

Yvonne Jagtenberg

Uitgeverij Gottmer

Het hart van het meisje

Tim Van den Abeele

Uitgeverij De Eenhoorn

Machtige Min

Melissa Castrillón

Uitgeverij BOYCOTT

Voorwoord

Een steeds van samenstelling wisselende Penseeljury kiest sinds 1973 jaarlijks uit een groot aantal boeken van uitgevers in het Nederlandse en Vlaamse taalgebied de boeken met de beste illustraties.

Het valt de jury op dat uitgeverijen belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen die de belevingswereld van kinderen en jongeren direct raken, in hun kinderboeken en geïllustreerde jeugdboeken terug laten komen. Het gaat dan om zaken als Black Lives Matter, slavernij, inclusie, gelijke rechten, gender en zorg voor de natuur. Veel uitgevers ondersteunen de illustraties door bijzondere druktechnieken, folies en prachtig papier. We zien dat uitgevers meer aandacht besteden aan de vormgeving en illustraties van eerste leesboekjes. Tegelijkertijd ziet de jury ook prenten- en kinderboeken die juist meer aandacht voor papierkeuze, opmaak en uitvoering verdienen. Enkele informatieve titels verrassen doordat de informatie bijna poëtisch is verbeeld in een lopend verhaal, in plaats van de gangbare encyclopedische vormgeving met verklarende grote en kleinere tekeningen. Bij veel van de informatieve boeken valt op hoe zorgvuldig, bevlogen en natuurgetrouw vogels, vissen en zoogdieren worden verbeeld in heel diverse technieken. Bij de prentenboeken en de geïllustreerde boeken daarentegen worden, op enkele uitzonderingen na, dieren als vanouds vaak geromantiseerd afgebeeld. In de veelheid van prentenboeken troffen we een klein aantal boeken aan van hoge kwaliteit; daarbinnen was het moeilijk tot een keuze te komen. We zijn verheugd dat naast de prachtige, fijngetekende, geschilderde of geëtste traditionele prentboekkunst in alle categorieën

vaker ruim baan wordt gegeven aan een beeldtaal die is geworteld in manga, animé en graffiti, kortom, in jongerencultuur. Ook in die illustraties ziet de jury opvallende voorbeelden van ambachtelijkheid, kunstzinnigheid en uitzonderlijk vakmanschap. Tijdens de selectie zijn alle boeken besproken vanuit kunstzinnig perspectief, vanuit theoretische kaders voor prentenboeken en vanuit het boekmakersvak. Er was aandacht voor papier, drukwijze, bladspiegel en typografie, en voor eerder werk van een illustrator van een te bespreken boek. Het werk van andere illustratoren is meegewogen, net als heel veel andere factoren, op basis van de specifieke kennis van elk jurylid. Uit de ruim 300 te beoordelen boeken zijn twintig boeken gekozen met de meest opvallende, fraaie, verrassende, urgente, grappige, artistieke of ambachtelijke, sprekende, bijzondere illustraties in dit jaar. Dit alles leidde tot de selectie van vijf prentenboeken, vijf informatieve boeken, vijf geïllustreerde kinderboeken en vijf geïllustreerde jeugdboeken. Deze twintig boeken krijgen een Zilveren of een Bronzen Penseel. En uit die twintig bekroonde boeken wordt ten slotte het Gouden Penseel gekozen. Al met al een enorme marathon. De bekroningen worden door de jury dan ook gezien als de medailles na een olympische wedstrijd: Goud, Zilver en Brons. Met veel plezier presenteren we de selectie van de beste illustraties in kinder- en jeugdboeken van 2021.

De Penseeljury 2022

Peggy Brandon (voorzitter), Rozemarijn Blanckstein, Kirsten König, Loes Reichenfeld, Ilona van Tuinen

Zilveren Penseel

Categorie Geïllustreerde jeugdboeken

Terra Ultima

Illustrator: Raoul Deleo

Samengesteld en ingeleid door Noah J. Stern

Uitgever: Lannoo

Een groots en fascinerend boek dat speelt met allerlei conventies van tekst, beeld en vormgeving. Door bladspiegel, tekenstijlen en wetenschappelijke soortbeschrijvingen verwijst *Terra Ultima* naar ouderwetse natuurencyclopedieën,

waarin dieren en planten zo natuurgetrouw mogelijk werden weergegeven. De vermeende authenticiteit van het verhaal wordt versterkt door de landkaarten en de (nagetekende) krantenberichten uit vervlogen tijden. De platen zijn overrompend, adembenemend en bijzonder verfijnd getekend met een prachtig kleurgebruik en vol bijzondere details. De illustraties nodigen jong en oud steeds weer uit te kijken, waarbij zowel herkenning als verbazing door de combinaties van bekende en onbekende dieren elkaar afwisselen. Het zijn levensechte weergaven in zwart-wit en kleur, met fantasierijke elementen en vindingrijke omschrijvingen als het schattige 'zespotige lieveheersbeertje', dat door de tekening haast tastbaar is.

Dat het verhaal is ontstaan vanuit de illustraties, is ook wat dit boek zo verrassend en vernieuwend maakt. Rondom die prachtige tekeningen is een uniek verhaal verzonden over de expeditie van de illustrator naar een onbekend continent. Het zet aan tot nadenken over de werkelijkheid. Zou het misschien toch echt zijn? Een prachtige scheidslijn tussen fantasie en realiteit: wat is waar en wat niet? De illustraties zijn leidend en krijgen alle ruimte (letterlijk) om te *shinen*. De jury ziet een boek vol verwondering dat overtuigend tot de verbeelding spreekt.

 De jury is unaniem onder de indruk van de kracht van de overweldigende illustraties van *Terra Ultima*. Een boek dat er met kop en schouders bovenuit steekt door de fantastische verbeeldingen in een schijnbaar informatieve sfeer. Groots en meeslepend aan de ene kant en verfijnd en gedetailleerd aan de andere kant. De prenten zijn natuurgetrouw én fantasierijk. Een boek om telkens weer ontdekkingen in te doen: *Terra Ultima* verdient dan ook de ultieme prijs voor het mooiste geïllustreerde boek van het afgelopen jaar.

Beeld met het Gouden Penseel 2022

Zilveren Penseel

Categorie Geïllustreerde kinderboeken

Op de rug van Bigi Kayman

Illustrator: Hedy Tjin

Auteur: Henna Goudzand Nahar

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Met haar uiterst originele stijl en techniek, ongeëvenaard in het kinderboekenland, trok de in Amsterdam woonachtige illustrator en grafisch ontwerper Hedy Tjin vorig jaar al de aandacht van de leden van de Penseeljury. Dit jaar veroverde ze hun

harten. *Op de rug van Bigi Kayman* is het verhaal van de tot slaaf gemaakte zus en broer Afi en Kofi, die samen met hun ouders op een plantage werken. Het is niet overdreven om te stellen dat het mooie verhaal van Henna Goudzand Nahar tot leven komt, ons zelfs raakt, vanwege de ijzersterke illustraties van Tjin. De flagrante ongelijkheid wordt op verschillende plekken

pijnlijk duidelijk. We zien de moeder van de kinderen aan het werk in het suikerriet, terwijl het zweet van haar gezicht gutst. Schrijnend is de weergave van macht in de illustratie waarop de plantagehouder de vader uitkiest en zijn wijzende vinger het gehele linkerblad in beslag neemt. Maar Tjin weet de warme, sprookjesachtige kant van het verhaal ook ten volle tot uiting te laten komen. De eigenzinnige, dappere kinderen lijken van vlees en bloed. Ze schrikken, lachen, fluisteren, dansen en schuilen. Hilarisch is de plaat waarop ze zich schaterlachend vastklampen aan de melige krokodil en hartverwarmend is het beeld van de innige omhelzing bij het weerzien met hun ouders. Een bijzonder rijk palet in letterlijke en figuurlijke zin. Tjin kan het allemaal.

Beeld met een Zilveren Penseel 2022

Zilveren Penseel

Categorie Geïllustreerde kinderboeken

Over mieren die goud verzamelen

Illustrator: Rébecca Dautremer

Auteur: Brunetto Latini

Uitgever: Standaard Uitgeverij

Het werk van de Franse illustrator Rébecca Dautremer is altijd een lust voor het oog. Haar constante zoektocht naar de wisselwerking tussen fantasie en realiteit komt tot een weergaloos hoogtepunt in *Over mieren die goud verzamelen*.

Het boek is gebaseerd op de middeleeuwse encyclopedische uitgave *Li livres dou tresor*, die zowel bestaande als niet-bestaande wezens bevat. Zo komen een ooievaar en een mier aan bod, maar ook een tweekoppige slang met duivelse ogen en het fabeldier de leucrota. Met de herkenbare dieren is echter vaak iets eigenaardigs aan de hand. De wolf, bijvoorbeeld, kan zijn nek niet naar achteren plooiën, en draagt al zijn kracht in zijn kop, niet in zijn lendenen.

De schepsels worden op monumentale wijze uitgebeeld en zijn zo verschrikkelijk goed getekend dat ze stuk voor stuk hevige reacties bij de kijker uitlokken. Sommige zijn verontrustend, andere aandoenlijk, beeldschoon of weerzinwekkend, akelig, fragiel en soms hilarisch. We zien een eenhoorn die zo zoet en tegelijkertijd treurig lijkt alsof het verdriet van de hele wereld op haar schouders rust. Ook de afbeelding van de trotse feniks is zo anders dan je traditioneel gewend bent: met een klein brandend takje in de bek en een priemend oogje. Of neem bijvoorbeeld het kanten kraagje en het briljante kleurgebruik van zwart, wit, rood en turquoise. Dit bijzondere boek getuigt van de enorme verbeeldingskracht en het talent van Dautremer. Zelfs na een tiende keer bekijken hebben de illustraties nog geen fractie van hun aantrekkingskracht verloren.

Beeld met een Zilveren Penseel 2022

Zilveren Penseel

Categorie Informatieve boeken

Wat is een rivier

Illustrator: Monika Vaicenavičienė

Auteur: Monika Vaicenavičienė

Uitgever: Uitgeverij Infodok

Nog voordat *Wat is een rivier* was uitgegeven waren er internationaal hoge verwachtingen van dit boek, alleen al op basis van de eerste tekeningen. De veel bekroonde illustrator Monika Vaicenavičienė

werkt in Vilnius in Litouwen. Na haar opleiding tot graficus aan de kunstacademie in Vilnius heeft ze haar studie vervolgd in Stockholm, Londen en Gothenburg. Ze heeft gaandeweg een heel eigen stijl ontwikkeld die internationaal erkenning krijgt. Zelf zegt ze dat ze in haar werk herinneringen,

legenden, wetenschap, feiten en fictie vastlegt om de verbondenheid van mensen met de wonderen van de natuur poëtisch te verbeelden. In *Wat is een rivier* leidt dat tot een bijzonder fraai en informatief boek. De beelden roepen vragen op, maken nieuwsgierig. De teksten in fraaie typografie zijn soms verhelderend of zetten je aan het denken. De illustraties hebben een fijn kleurenpalet en zijn gedetailleerd zonder een exacte weergave te zijn van een landschap of gebeurtenis. En juist die dromerige schilderijen, de persoonlijke verhalen en de intergenerationele band tussen een kind en een grootmoeder maken dit tot een indringend boek dat persoonlijke verhalen, feiten, sprookjes en de geschiedenis van een rivier voor altijd in je geheugen brandt.

Beeld met een Zilveren Penseel 2022

Zilveren Penseel

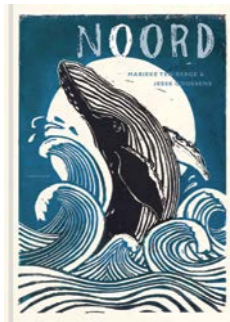
Categorie Informatieve boeken

Noord

Illustrator: Marieke ten Berge

Auteur: Jesse Goossens

Uitgever: Uitgeverij Lemniscaat

In *Noord* krijgen we in 35 prachtige portretten een inkijkje in het dagelijks leven van (bedreigde) dieren die op en rond de Noordpool leven. Hiermee deelt de illustrator de liefde die ze voor het hoge Noorden voelt en dat gaat bij uitstek samen met de informatieve teksten. De paginagrote illustraties brengen het karakter van de dieren onmiskenbaar tot leven en tonen hun emoties, zonder dat de eigenheid van de dieren is losgelaten. Het blijven dieren in hun natuurlijke omgeving. Het effect van de prenten wordt verdiept door de inkleuring van de achtergronden met de wisselende pasteltinten van het Noorden. De combinatie van linotechniek en schilderen maakt de prenten uniek. Alleen al de plaat van de ijsbeer met het noorderlicht op de achtergrond is wonderschoon: zo intens van kleur.

Uit de hele vormgeving blijkt dat het boek is ontstaan vanuit de illustraties. Een omslag met voelbaar reliëf waarop je de beweging van de golven, waaruit de bultrug omhoog spat, letterlijk kunt voelen. Prachtige geïllustreerde schutbladen en een voorwoord en dankwoord van de illustrator, drijvend op ijsschotsen. Bijzonder is ook dat de telkens wisselende steunkleur uit de illustraties terugkomt in de accentwoorden van de tekst. Zo wordt de lezer vanuit de illustraties de tekst ingetrokken en nodigen de platen uit om meer over de dieren te weten te komen. De tekst zelf ademt verbinding met de prenten door het eigenzinnige lettertype van de accentwoorden en de kaders rondom de tekst, gebaseerd op de linotechniek van de illustraties. De afwisseling in bladspiegel zorgt voor dynamiek, waardoor elke pagina weer verrassend is en het boek tot het eind blijft boeien. De jury ziet een zorgvuldig, liefdevol gemaakt boek dat verwondert en eruit springt.

Beeld met een Zilveren Penseel 2022

Zilveren Penseel

Categorie Geïllustreerde jeugdboeken

Lennox en de gouden sikkel

Illustratoren: Brian Elstak en Hedy Tjin

Auteur: Zindzi Zevenbergen

Uitgever: Uitgeverij De Harmonie

Sikkelcelziekte is een thema dat niet vaak voorkomt in kinder- of jeugdliteratuur. Alleen mensen met verre of nabije voorouders uit het Afrikaanse continent worden bij uitzondering door de ziekte getroffen. Toch gaat het dan in Nederland al snel om enkele miljoenen mensen die mogelijk drager zijn van het gen dat de ziekte veroorzaakt. Door dit thema als uitgangspunt te kiezen, vult dit boek een lacune. Hedy Tjin is kunstenaar en opgeleid op de Gerrit Rietveld Academie. Ze maakt de laatste jaren naam door haar autonome werk en de vele illustraties in kranten en tijdschriften. Dit is haar tweede kinderboek. Brian Elstak is bekend geworden als kunstenaar binnen de hiphopcultuur en werkt voor modemerken en platenlabels. Hij heeft twee kinderboeken geschreven en getekend omdat hij onvoldoende boeken kon vinden waar zijn eigen kinderen zich in herkenden.

De jury was verrast door de bijzondere samenwerking tussen de twee illustratoren voor het boek *Lennox en de gouden sikkel*. Hedy en Brian zijn beiden meesters in hun eigen kunstenaarschap. Dat zorgt voor een nog mooiere versie van wat we kennen van deze illustratoren afzonderlijk. Het lijkt alsof door de samenwerking ieders werk wordt versterkt. Dit levert een geslaagd samenspel op van kleur en technieken met gedurfde keuzes voor papier, bindwijze, bladspiegel en typografie. De illustraties kenmerken zich door verschillende technieken die elkaar afwisselen en in elkaar en over elkaar heen gebruikt worden. Hierdoor is in de tekeningen niet te onderscheiden waar het werk van de een begint en dat van de ander eindigt. Dit levert een heel nieuwe beeldtaal op die wonderwel past bij het verhaal. Het maakt de verwarring en verwondering van de twee kinderen bijna tastbaar. In een paar gekraste lijnen, met een hint van magisch realisme, worden sterke beelden neergezet met een emotionele lading.

Beeld met een Zilveren Penseel 2022

Zilveren Penseel

Categorie Prentenboeken

De haas zonder neus

Illustrator: Hanneke Siemensma

Auteur: Annabel Lammers

Vertaler: Berd Ruttenberg

Uitgever: Uitgeverij Hoogland & Van Klaveren

Hanneke Siemensma studeerde eerst Nederlands en legde zich later succesvol toe op het illustreren van kinderboeken. Met dit prentenboek maakte ze een kinderboek dat in eerste instantie niet direct opvalt door kleurgebruik, maar bij

nadere lezing blijvend fascineert door de illustraties. De combinatie van technieken door middel van inktafdrukken, stempels en potloodtekeningen en de subtiliteit en tegelijkertijd trefzekerheid daarvan, tonen een illustrator die zeer bedreven is. De haas die opkijkt vanuit het bosschage, de manier waarop de eekhoortjes aan een tak hangen, het is subtiel lichtvoetig. De nuancering van de knopen door de fijne potloodlijnen spreekt zeer tot de verbeelding.

Ook het perspectief is soms verrassend, vooral in de prent waarbij we meekijken vanuit de knoop richting de haas die zich verscholen heeft achter het meisje. De aangrijpende ervaringen waarmee de haas worstelt worden meesterlijk weergegeven in het kleurenpalet, waarbij diverse grijs tinten steeds meer kleur krijgen zodra het meisje en de haas elkaar vinden. De grauwe sombere elementen, die het verhaal in het begin erg tekenen, ondergaan subtiele veranderingen: de gele bloemen krijgen hartjes, de vogels komen in beweging en het tweetal geeft in de prenten kleur aan elkaars leven. Het sierlijke en zachte lijnenspel in combinatie met het kleurenpalet maken de tekst invoelbaar voor de lezer. De gevoelens van de haas en de sfeer in de tekst worden hiermee goed weergegeven. De jury ziet de liefde waarmee dit prentenboek gemaakt is en voelt het licht verschijnen achter en door de tekeningen.

Beeld met een Zilveren Penseel 2022

Zilveren Penseel

Categorie Prentenboeken

Het lied van de spreeuw

Illustrator: Octavie Wolters

Auteur: Octavie Wolters

Uitgever: Uitgeverij Ploegsma

Het lied van de spreeuw is het eerste kinderboek van schrijfster en beeldend kunstenaar Octavie Wolters en valt meteen op vanwege de betoverende lino-snedes. Centraal staat de spreeuw, die zo verrukt is van de wereld om hem heen dat

hij er een lied over maakt. Zo kan hij zijn vreugde delen met iedereen die hem maar wil horen. Tijdens zijn vluchten ontmoet de spreeuw allerlei wijze vogels die hem een voor een filosofische observaties toevertrouwen om op te nemen in zijn lied. Over hoe de bomen de lucht dragen, bijvoorbeeld, of hoe de nacht niet zwart is, maar alle kleuren bij elkaar. Octavie Wolters beheerst de linotechniek tot in

de puntjes en maakte stuk voor stuk schitterende, ontroerende en krachtige platen die steeds weer van elkaar verschillen wat betreft compositie en gekozen perspectief, maar samen een smaakvol geheel vormen. Slechts drie kleuren gebruikt ze: overwegend zwart en wit met een vleugje geel in de snavel en de pootjes van de spreeuw. De contrasten die Wolters hiermee creëert zijn overdonderend: van een hagelwit tweeluik met de spreeuw en een specht tot een fonkelzwart decor waar ze de uil ten tonele voert. Of neem bijvoorbeeld de beeldschone pauw die bijna het hele beeldvlak inneemt, of de mollige ijsvogel die wordt weerspiegeld in het water. Wolters koestert duidelijk een diepe genegenheid voor de vogels die ze zo liefdevol afbeeldt en dat maakt deze ode aan het leven op onze planeet des te treffender.

Beeld met een Zilveren Penseel 2022

Bronzen Penseel

Categorie Geïllustreerde kinderboeken

Toen Jonas in de walvis zat

Illustrator: Sylvia Weve

Auteur: Maria van Donkelaar

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

Het werk van Sylvia Weve is bekend en consistent kwalitatief. Meermalen heeft de Penseeljury haar beeldtaal en technieken geroemd en bekroond. Ook dit jaar mocht de jury werk van Weve in ogenschouw nemen en opnieuw behoort

het tot de top. Haar *Toen Jonas in de walvis zat*, op rijm gezet door Maria van Donkelaar, behoort zonder twijfel tot de twintig mooiste boeken uit het overweldigende aanbod. De stijl en schwung zijn allicht meteen herkenbaar; toch weet Weve een nieuwe beeldtaal aan te boren waar het gaat om de overbekende, doorvertelde verhalen uit het Oude Testament. In combinatie met de tekst van Van Donkelaar komen het offer van Abraham,

de wijsheid van Salomon en ook Jonas van die walvis zelf vers, nieuw en anders over. Van de pronte billen die Weve dromenuitlegger Jozef durft te geven (in een veelkleurige onderbroek in plaats van een jas) tot het gruwelijke geweld waarmee Kaïn zijn broer Abel doodslaat: de Bijbelse verhalen worden in een kraakheldere, fantastische setting geplaatst, zonder afbreuk te doen aan het belang dat ze voor velen hebben. Weve en Van Donkelaar laten ons met andere ogen kijken, nadenken over het belang van dat offer van Abraham en de haren van Simson, goed en kwaad heroverwogen met een menselijke maat. De jury is verder zeer te spreken over de verbinding van stijlen en technieken en het warme, consistente kleurgebruik, in combinatie met de algehele uitvoering op prachtig papier, voorzien van linnen rug en leeslint.

Bed met een
Bronzen
Penseel
2022

Bronzen Penseel

Categorie Geïllustreerde kinderboeken

Tintelvlinders en pantoffelhelden

Illustrator: Sanne te Loo

Diverse auteurs

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Sanne te Loo heeft als illustrator al vele kinderboeken gemaakt, waaronder ook bekroonde titels. De illustraties in deze verzamelbundel verbinden de gedichten met elkaar door de

tekenstijl, de karakters en het harmoniserende kleurenpalet. Een draaimolen aan emoties komt voorbij, mooi samengebracht op de omslagillustratie. De getekende jonge dieren geven samen met de bijpassend gekozen zachte kleuren diepgang aan de boosheid, de vreugde, het verdriet en de angst. De illustraties zijn stuk voor stuk pareltjes: de rode woede die treffend wordt weggespoeld uit het boze katje, de subtiele houding van het witte katje dat de lezer met grote bange ogen aankijkt, met daarachter in grijs tinten

die beangstigende wereld vol vleesetende planten en gevaarlijke dieren, en de voelbare tweestrijd van het verhuizen in de houding van het katje dat met een doos vol spulletjes nog een laatste blik werpt in het ontzielde huis. Het behang komt al naar beneden en de lamp hangt scheef. De illustraties geven aan elk gedicht betekenis met een eigen invulling. Zo krijgt elk gedicht een eigen sfeer en worden de gevoelens verdiept. Die afwisseling maakt het ook zo interessant. Prenten die over twee pagina strekken met zachte achtergrondkleuren worden afgewisseld door lege pagina's met een enkele tekening en er is een graphic-achtige drukke plaat van een spidervosje dat op verschillende manieren laat zien dat het niet naar bed wil. Elke prent is een op zichzelf staand werk; met elkaar vormen de platen tegelijkertijd een geheel. De jury ziet hierin een staalkaart van Te Loo's kunnen.

Bed met een
Bronzen
Penseel
2022

Bronzen Penseel

Categorie Geïllustreerde kinderboeken

Smaakspoken

Illustrator: José Luis García Lechner

Auteur: Daan Faber

Uitgever: Uitgeverij Volt

Illustrator José Luis García Lechner, opgegroeid in Nederland als kind van Spaans-Nederlandse ouders, studeerde af aan St. Joost in Breda op graphic arts en graphic design. Dat hij zijn inspiratie onder meer put uit het koken van diners voor

familie en vrienden, spat van de pagina's van het kinderboek dat hij illustreerde: *Smaakspoken*.

De Puck die auteur Daan Faber – zelf bedreven in lekker koken – en de illustrator schetsen, is een liefdevol en aandoenlijk beschreven hoofdpersoon van kleur. Haar vader willen helpen koken, is een metafoor voor het opbouwen van een band die ondergeschikt is geraakt sinds ze mama moeten missen. Alle tijd wordt in beslag genomen door het drukke restaurant. Wanneer papa vindt dat Puck eerst goed moet leren proeven, bezoeken de zeven smaken zout, pittig, zuur, vet, umami, bitter en uiteindelijk uiteraard zoet de hoofdpersoon in een wervelend avontuur vol sappige citroenen, pittige pepers en een groene kas vol bittere

herinneringen. José Luis García Lechners gelaagde, grafische illustraties hebben warmte en serveren het eten dat Puck krijgt voorgeschoteld uitermate aantrekkelijk: je krijgt zin een lik te nemen van de Citroentaart en de zoute frieten in de romige saus te dopen. De lineaire kwaliteit die grafische illustraties soms zo eigen is, werkt subliem in het Griekse landschap waarin de olijfolie wordt gewonnen. De puurheid van voedsel en smaken als energie voor het lichaam, en koken als manier om elkaar te begrijpen en verdriet te verdrijven, werken wonderschoon dankzij de beeldtaal van deze illustrator.

De jury praat vaak over de verhouding ambachtelijk werk versus digitaal, hoe ambachtelijk digitaal nabewerken nog is en welke trends hierin de afgelopen jaren zichtbaar zijn. José Luis García Lechner werkt veelal voor tijdschriften, verpakkingen en advertencampagnes, en het is een verrijking voor het kinderboekenvak dat zijn smaakvolle werk ook voor kinderen toegankelijk is. De titel *Smaakspoken* smaakt dan ook naar meer.

Be@d
met een
Bronzen
Penseel
2022

Bronzen Penseel

Categorie Informatieve boeken

Het botenboek

Illustrator: Jan Van Der Veken

Auteur: Jan Van Der Veken

Uitgever: Uitgeverij Lannoo

De Vlaamse illustrator Jan Van Der Veken staat bekend om zijn herkenbaar lineaire stijl met een knipoog naar het iconische werk van Hergé. *Het botenboek* valt op binnen de categorie informatief vanwege de

'coole' rust die het uitstraalt. Per spread krijgt de lezer een grote afbeelding te zien, met een bescheiden tekst eronder. Hierdoor oogt het meer als een voorleesboek en juist daardoor nodigt het uit om er even goed voor te gaan zitten.

Van Der Veken presenteert een rijk scala aan illustraties waarmee de lezer alles, werkelijk alles, over boten te weten komt en veel brandende

vragen worden beantwoord. Over hoe een schip blijft drijven, bijvoorbeeld, of hoe een ijsbreker nu precies werkt. Ook komt de nodige geschiedenis aan bod. Zo wordt de reis van Donald Growhurst behandeld, en de legende van de Vliegende Hollander. De illustraties van Van Der Veken zijn krachtig, helder en overzichtelijk. Ze zijn bijzonder geschikt voor het educatieve doeleinde van het boek, maar ook esthetisch aantrekkelijk. Er zijn vele hoogtepunten, zoals de prachtige onderzeeboot de Trieste, die moederziel alleen ronddobbert in de stille, diepe oceaan – weergegeven in brede kleurvlakken met schakeringen van verzadigd blauw. *Het botenboek* is een bruikbaar, maar bovenal een prachtig boek dat zelfs de grootste botenleken niet onverschillig zal laten.

Be@d
met een
Bronzen
Penseel
2022

Bronzen Penseel

Categorie Informatieve boeken

Rekenen voor je leven

Illustrator: Floor de Goede

Auteurs: Edward van de Vendel & Ionica Smeets

Uitgever: Uitgeverij Nieuwezijds

Met *Rekenen voor je leven* geeft de veelvuldig bekroonde illustrator Floor de Goede ons een boek dat leren leuk maakt. Vlotte en krachtige tekeningen verhelderen en geven vorm aan prangende rekenvragen van kinderen uit groep 7 van de Rover Hoepsikaschool. Vragen over oneindigheid, muren, bruggen, kortingen, water en recepten, en nog veel meer. Elke vraag heeft letterlijk een eigen kleur gekregen en bestaat uit een afwisseling van gekaderde striptekeningen en losse illustraties. Hierin wordt ook de veelzijdigheid van de op het oog 'eenvoudige' vragen weergegeven. Levenschte voorvallen en maatschappelijke thema's worden geïllustreerde rekensommen, die op hun beurt met kleur, precieze details en humor allerlei interpretatielagen belichten. Beeld en tekst gaan hier hand in hand. Onverwachts 'boeiend en soms een beetje gek' zoals het boek

zelf zegt, maar altijd uit het leven gegrepen; de vragen van groep 7 krijgen ruimte, kleur en lading door de illustraties. Tekst en beeld verhelderen elkaar en zijn niet los van elkaar te zien. Ze complementeren elkaar exact op dat ongedefinieerde gebied van details in lijn, kleur, klank, diepte en vorm. Beeldvullende illustraties waarin het verhaal met kracht in duidelijke lijnen en kleurvlakken wordt neergezet, worden afgewisseld met stripachtige cartoons voor de rekenlessen. Complexe vragen krijgen vlotte tekeningen waarin ernst en humor prima samengaan. Sprankelend door vrolijkheid, origineel door allerlei vormen van beeldtaal, karakteristiek kleurgebruik in een verrijkende symbiose tussen beeld en tekst. Dit kan hét boek zijn om vragen van levensbelang nu eens anders te behandelen. De illustraties *maken* het verhaal; ze zorgen ervoor dat je de tekst gaat lezen en tegelijkertijd van rekenen gaat houden. Precies hoe je de illustraties in een informatief boek wilt hebben: aanvullend en uniek.

Beeld met een Bronzen Penseel 2022

Bronzen Penseel

Categorie Informatieve boeken

Als een boom

Illustrator: Felicita Sala

Auteur: Maria Gianferrari

Uitgever: Uitgeverij Luitingh-Sijthoff

Felicita Sala heeft al vele prijzen gewonnen voor haar vrije en vrolijke manier van werken – niet gek voor een filosofe die zichzelf heeft leren illustreren. Ze schildert, knipt, tekent en kleurt voor volwassenen en voor kinderen. Haar liefde voor de natuur en voor koken zie je steeds terug in haar illustraties. Niemand die je zo dicht op de schil en geur van een citroen kan brengen door een tekening, of de smaak van een taartje kan oproepen door een pagina in een van haar boeken. Voor *Als een boom* toont ze zich opnieuw een virtuoze tekenaar. De zwierige en gevoelige illustraties van Felicita Sala nemen je moeiteloos mee in de diepere wetenschappelijke laag van

het boek over bomen. Ze leidt je blik langs de dansende kronkelingen van boomwortels en de dieren die tussen de wortels leven, en maakt een fonkelende ondergrondse sterrenhemel van de schimmels die alle bomen met elkaar verbinden. In de illustraties herken je direct de verwantschap tussen mensen en de natuur die in de tekst wordt beschreven. Daar waar de tekst soms wat wetenschappelijk is voor jonge kinderen, is het de verdienste van de heldere tekeningen dat ze de uitleg zó vertalen dat je de tekst intuïtief begrijpt. Het kleurgebruik en de bladspiegel brengen rust in het verhaal, als een afspiegeling van de rust die het ruisen van de kruin van een boom brengt. Sala brengt in dit boek bomen zo dichtbij dat je ze wilt omarmen en beschermen, net als de ontwortelde mensen die op de uitklaplaats worden afgebeeld.

Beeld met een Bronzen Penseel 2022

Bronzen Penseel

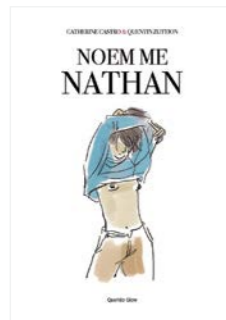
Categorie Geïllustreerde jeugdboeken

Noem me Nathan

Illustrator: Quentin Zuttion

Auteur: Catherine Castro

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Noem me Nathan van Catherine Castro (auteur bij het Franse tijdschrift 'Marie Claire') en schrijver en tekenaar van strips Quentin Zuttion is een even breekbare als belangwekkende graphic novel. Gebaseerd op een waargebeurd verhaal,

zitten we hoofdpersoon Nathan bijzonder dicht op de huid: waar de puberteit überhaupt een verwarrende periode is, voelt Nathan zich door zijn veranderende lichaam – met onder meer borsten – ronduit verraden, onbegrepen en bekneld.

Schrijnend, heftig, treffend, rauw: stuk voor stuk woorden die de indringende beeldtaal en het in soms donkere, soms regenboogkleurige tinten geschetste verhaal kenmerken. Niet alleen het perspectief van Nathan, die op z'n indringendste momenten zou willen dat hij zijn borsten van

zich af kon rukken, maar ook dat van zijn ouders en vrienden, zijn in vrij losse lijnen met weinig kaders vloeiend en passend bij het thema verbeeld. Verschillende transitieën worden uitermate eerlijk en tegelijkertijd integer zowel verwoord als in beeld gebracht. De illustraties ondersteunen het verhaal: fijne lijnen en zacht kleurgebruik met mooie intense accenten in een steeds verrassende bladspiegel.

Soms is de beeldtaal haast ongemakkelijk, zou je misschien het liefst wegstijgen, maar juist hierdoor groeit het besef van en begrip voor een lichaam dat niet past. Je ziet de emoties van Nathan en zijn dierbaren niet alleen, je voelt deze ook: de schaamte, de wanhoop, boosheid en verdriet – maar ook blijdschap om veranderingen – en liefde. Deze urgentie van je kunnen invoelen in een ander zien we graag in boeken. *Noem me Nathan* is in al zijn complexiteit volledig puur en invoelbaar.

Beeld met een Bronzen Penseel 2022

Bronzen Penseel

Categorie Geïllustreerde jeugdboeken

Jij mag alles zijn

Illustrator: Linde Faas

Auteur: Griet Op De Beeck

Uitgever: Uitgeverij Prometheus

Linde Faas is een in Noorwegen werkend Nederlands illustrator met inmiddels een rijk oeuvre van eigen prentenboeken en vaste samenwerkingen met onder meer auteurs als Pieter Koolwijk en Kevin Hassing. De samenwerking met auteur Griet Op De Beeck voor het

kinderboek *Jij mag alles zijn* oogt dan ook allereerst vertrouwd en kenmerkend. Toch lijkt het alsof Faas, hoewel in stijl met al haar andere werk, een andere beeldtaal weet aan te boren. Haar ijle landschappen zoals in het prentenboek met de jongen en zijn walvis zijn hier het decor van een in-verdrietige moeder die maar moeilijk voor dochter Lexi kan zorgen. We zien uitgestrekte luchten, een verlaten strand, een eenzaam bankje onder een boom; Linde Faas heeft de durf om pagina's te vullen met slechts in een hoekje een snoet onder een dekbed vandaan of een kolonne kriebelende mieren.

De personages zijn zeer kenmerkend voor het werk van Linde Faas, maar hebben in *Jij mag alles zijn* niet de overhand: sfeervol weet Faas de machteloosheid van de moeder, de eenzaamheid van Lexi en de bruisende uitwerking van een buur als Erika in beelden over te brengen op de lezer. De zwaarte van een voor Griet Op De Beeck zo kenmerkend thema wordt daarmee niet minder zwaar of triest, maar wel optimaal belicht vanuit het perspectief van een kind – dat zich met haar fantasie en eigengereidheid ondanks falende verzorgers, treurige tantes en verdrietige situaties staande weet te houden. Het hoopvolle dat dit kinderboek ondanks het ongrijpbare, intense verdriet van een ouder overeind houdt, bestaat zeker ook dankzij de invloed die Linde Faas met haar illustraties op het verhaal heeft. Naast het haast verdrinken in de zwarte, kriebelige golven of de vertrouwdheid van een groot dekbed, ademt *Jij mag alles zijn* hoop – in de gefantaseerde knuffel met een kat en een bankje onder een grote boom, waar je samen zit met je moeder.

Beeld met een Bronzen Penseel 2022

Bronzen Penseel

Categorie Geïllustreerde jeugdboeken

Honden voor het leven

Illustrator: Martijn van der Linden

Auteur: Arthur Japin

Uitgever: Uitgeverij Mozaïek

Martijn van der Linden kunnen we gerust een meester in het vak noemen: meermalen is zijn werk bekroond en ook nu behoort werk met zijn illustraties zonder meer tot de twintig mooiste boeken die in 2021 zijn verschenen. In *Honden voor het leven* van auteur Arthur Japin doet Van der Linden iets uitzonderlijks: de Penseeljury vindt het uitermate knap hoe hij een auteur van grote naam met zijn beeldtaal haast weet te overvleugelen om dit boek van beider hand naar een hoger plan te tillen.

Het persoonlijke verhaal van Japin, die het kind in de lezer als het ware aan de hand neemt om het verhaal van de hem dierbaarste honden te vertellen, zou niet zijn wat het is zonder de

intieme en sublieme illustraties van Van der Linden. Haast surrealistisch en spelend in de taal van kunstenaars, van grotschilders tot Hopper, komen de honden van de hoofdpersoon bijkans aaibaar tot leven. Van een klein botje als embleem voor het hoofdstuk tot een in pen geschetste aandoenlijke puppy en de pienter door een verlaten straat dribbelende hond Trip: Van der Linden laat een band met een dier zien die zowel intiem als groots is. Een snuit naast blote voeten onder een dekbed vandaan, op schoot in een reistas in de trein – we zijn als lezer en kijker getuige van uiterst dierbare momenten die zijn gevat in een blik, landschap of vergezicht. Om met de tekst van Japin te spreken: ‘Er is op de wereld zo oneindig veel om lief te hebben!’ Van der Linden vereeuwigde de honden van Japin voor het leven in dit kleinoord van een boek en maakte daarmee op de Penseeljury grote indruk.

Be@d
met een
Bronzen
Penseel
2022

Bronzen Penseel

Categorie Prentenboeken

Ik ben Pippi niet!

Illustrator: Yvonne Jagtenberg

Auteur: Yvonne Jagtenberg

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

Yvonne Jagtenberg laat met haar prentenboek *Ik ben Pippi niet!* opnieuw zien waarom zij zo'n autonoom kunstenaar is. Met ogenschijnlijk slordige streepjes suggereert ze moeiteloos een roze stoel met daarop een ketel waarin haar hoofdpersoon, Meisje de Geit, zichzelf intens gelukkig weerspiegeld ziet. Techniek en kleurgebruik zijn bij Jagtenberg zo beheerst, zo geestig en opnieuw zo eigenzinnig, dat we als Penseeljury – opnieuw – niet om haar werk heen kunnen. Van de bevalling – een geitenkopje met kuif uit een persende moedergeit – tot de keutels op de pagina's: deze illustraties wekken opnieuw vreselijk veel plezier op en zijn nog een tandje plastischer dan de modderspatten op de pagina's bij haar knorrige held Herman. De pagina

waarop het paard in de wei staat en het geitje met een subtiel gelaarsd voetje trompet speelt maakt duidelijk dat hoe meer je kijkt, hoe meer verwijzingen naar Lindgrens protegee Pippi je ontdekt. En dat in een kleurenpalet van neon-oranje, roze en grijs met mintgroen en het zwart-witte gestippelde paard van Pippi Langkous. Maar één ding moge toch duidelijk zijn: deze meisjesgeit is zeker Pippi niet.

Jagtenberg weet opnieuw een op geheel eigen wijze in beeld gebrachte, positieve boodschap over te brengen zonder moralistisch te zijn of afbreuk te doen aan haar autonome beeldtaal. Haar *Ik ben Pippi niet!* is meer dan een boek over een boekpersonage. Er is een gelaagdheid in de knipoog naar Lindgren die op fantastische wijze naar de eindconclusie leidt, die bij Jagtenberg past als de sproeten en rode vlechten bij Pippi: 'Ik ben anders, dacht ik. Net als iedereen.' Jagtenberg is in het vak anders, net als iedereen, ieder boek opnieuw.

Be@d
met een
Bronzen
Penseel
2022

Bronzen Penseel

Categorie Prentenboeken

Het hart van het meisje

Illustrator: Tim Van den Abeele

Auteur: Siska Goeminne

Uitgever: Uitgeverij De Eenhoorn

De Vlaamse illustrator Tim Van den Abeele is al een aantal jaren aan de weg aan het timmeren met zijn schitterende monotypes die je eerder in een kunstgalerie zou verwachten dan in een kinderboek. *Het hart van het meisje* is ook zo'n juweel.

Het verhaal gaat over een meisje dat op zoek is naar haar onvindbare vader en onderweg zichzelf leert kennen. Een poëtisch, verdrietig maar ook hoopvol verhaal van Siska Goeminne, dat verrijkt wordt in die eigenschappen door Van den Abeeles werk. Iedere illustratie heeft een geheel eigen sfeer en palet, waardoor de tegenstrijdige en complexe innerlijke reis van het meisje een extra dimensie

krijgt. Een krachtig beeld is bijvoorbeeld dat van het meisje helemaal alleen in haar boot, moedig roeiend in een uitzichtloos wit meer onder een zwarte hemel, of dat van het silhouet van haar vader in een mysterieuze, groene omgeving – zichtbaar maar totaal onbereikbaar. In sommige gevallen sluiten de illustraties en de tekst niet een op een op elkaar aan vanwege het fotografische prototype dat in de illustratie is verwerkt. Als het meisje volgens de tekst uit haar rugzak een boterham met kaas pakt en die aan de oever opeet, bijvoorbeeld, werkt het desoriënterend dat ze dan in de illustratie met een rietje uit een *fast food*-beker aan het drinken is. Deze discrepantie stoort echter niet, maar draagt juist bij aan het dromerige, contemplatieve gevoel dat zich van de oplettende beschouwer meester maakt.

Be@d
met een
Bronzen
Penseel
2022

Bronzen Penseel

Categorie Prentenboeken

Machtige Min

Illustrator: Melissa Castrillón

Auteur: Melissa Castrillón

Vertaler: Nicolette Hoekmeijer

Uitgever: Uitgeverij BOYCOTT

Machtige Min is een hartverwarmend avontuur van een klein meisje dat groot wil zijn, verbeeld in uitbundige tekeningen met een harmonieus palet van frisse pastelkleuren. Het

werk van Melissa Castrillón valt op door gedurfd kleurgebruik en opmerkelijke composities. De rijke illustraties in dit prentenboek, soms over twee pagina's, brengen de tuin en de dieren met fijne potloodlijntjes kleurrijk tot leven. Als Min in de nacht op onderzoek uitgaat en wordt meegevoerd door een uil, ontdekt ze hoe ze zelf van betekenis kan zijn voor de dieren in de tuin. De spanningsopbouw in het verhaal steunt vooral

op de spannende beeldtaal, waardoor je als lezer meer weet dan het hoofdpersonage, zoals de enorme vleugels boven haar die van een uil blijken te zijn en de gigantische ogen die Min begluren vanuit de struiken zonder dat zij het doorheeft. Ook de schaduw van de dieren die op elkaar gestapeld zijn, vormt een beangstigend beeld en laat je vanuit het hoofdpersonage ervaren hoe bloedstollend het leven in de tuin is voor kleine meisjes en dieren. Tekst en beeld vullen elkaar in een perfecte synergie aan, waarbij je beide elementen nodig hebt om het verhaal te begrijpen. En ook in de compositie zijn tekst en beeld complementair aan elkaar. Op elke pagina vormen ze een harmonisch geheel. Een boek met een mooie boodschap over de kracht van verhalen en de betekenis van ieder in het geheel. De jury bekroont dit verzorgde prentenboek, juist vanwege de kracht van de beeldtaal.

Be@d
met een
Bronzen
Penseel
2022

Stichting Collectieve
Propaganda van het
Nederlandse Boek

GI-GA-GROEN!
**KINDER
BOEKEN
WEEK**
5 OKT 17/16 OKT 2022

Postbus 59511
1040 LA Amsterdam

oktober, 2022